

2020 – ANUL IORGA, ANUL SĂMĂNĂTORIȘTILOR (IX):

scriitorii și drepturile femeilor! - Ce-ar fi ajuns Eminescu...? - Goethe al Romînilor? - să ne dăm demisia? - românul umblă dezertor prin istorie?

Anul Iorga
Anul sămănătoriiștilor

Pe Eminescu l'au omorît ideile; noi nu ne putem plînge de această boală ...

Literatura e o școală ...

Ce-ar fi ajuns Eminescu, născut în mijlocul națiunii germane și ce direcțiune ar fi luat scrierile lui?

Voi sînteți urmașii Romei?
parlamentarismul nu este regimul ideal?

Sînt de părere că femeile să poată vota singure ...

idealul meu ...: cum îmi închipui eu pe un Goethe al Romînilor

talentul original al lui Coșbuc, spiritul vast și geniul artistic al lui Eminescu, și inima nobilă a lui Alexandri ...

românul nu umblă dezertor prin istorie!

șagunism - tribunism - sămănătorism

Maria Cunțan
1862 - 1935

dacă nu l-am fi avut pe Eminescu „trebuia să ne dăm demisia”

În revista „Lumina” (14 iunie 2011), Dumitru Manolache - autorul articolului „Ultimul suspin al lui Eminescu” - scria: «A vorbi despre Eminescu înseamnă uneori a-ți asuma riscul posibil de a „ucide” din prea puțină pricepere, „Taina Eminescu”. Și totuși o facem. Discutăm despre Eminescu, din dragoste și datorie pentru el și pentru neam. Altfel, am fi eterni demisionari din viață. La 15 iunie, (...), românitătea mai vorbește încă o dată despre poet. Fie și numai pentru a-i adânci și mai mult taina. Pentru că **dacă nu l-am fi avut pe Eminescu „trebuia să ne dăm demisia”**, cum spunea Emil Cioran. **Or românul nu umblă dezertor prin istorie**». La început de martie, aducem și noi un prinos de recunoștință tuturor femeilor, amintind controversele începutului de secol XX, când scriitorii se exprimau deschis despre „drepturile femeilor”. Reproducem articolul „Scriitorii și drepturile femeilor (spicuiți)”, apărut în revista Sămănătorul, an IX, no. 25 din 20 iunie 1910: «„Uniunea” din Franța care luptă pentru drepturile femeilor a întreat pe mai mulți scriitori, juristconsulți, deputați, etc, de seamă, care le e părerea în lupta ce o întreprinde. Dăm în traducere răspunsurile a câtorva oameni de litere, interesante pentru că ele exprimă credințe din care au isvorît operele lor: - Nu pot decât să repet, că printre ideile de progres propuse într’o reformă electorală, cea care ar da drepturi de vot femeilor îmi pare una din cele mai legitime. **Paul Hervieu**. - Sînt de părere că femeile să poată vota singure – cu atît mai mult cu cît dacă nu votează, tot ele hotărăsc cum să se voteze. Mai știi! Poate ar vota mai bine decât aceia care votează pentru ele. **Jules Claretie**. -Se știe părerea mea cu privire la sufragiul femeilor. Femeile fiind în totalitatea lor, mai puțin sensuale, cu mult mai puțin criminale și cît se poate de mai puțin alcoolice de cît bărbații, e

de ajuns: ar trebui ele să facă legile, în locul bărbaților. *Emile Faguet*. -Sunt, știți foarte bine, partizan al sufragiului femeilor, după cum sunt partizanul tuturor reformelor care vor sfârși prin egalitatea civilă și politică a celor două sexe. Știu bine că **parlamentarismul nu este regimul ideal**, dar nădăjduesc că numele ce va eși din urnă, când vor vota femeile, va fi mai de respectat din punctul de vedere al moralității și al caracterului. *Jules Bois*.

- Părerea mea a rămas totdeauna aceeași. Femeea trebuie să voteze, trebuie să aleagă și să poată fi aleasă. Trebuie să ia parte la fabricarea legilor și să țină seamă de înrâurirea lor. Ea trebuie să împartă cu bărbatul toate răspunderile sale civile. Trebuie să-și găsească în căsătorie desrobirea personalității și a demnității sale. Trebuie să voteze pentru că numai atunci o să i se audă glasul, pentru că numai *ea* va face să triumfe legile pentru ocrotirea socială a copiilor, a femeilor, a bătrânilor, și pentru ocrotirea rasei amenințată de alcoolism, sifilis și tuberculosă. Femeea trebuie să voteze pentru înființarea unei morale politice nouă, pentru ca să avem în Franța și în omenirea întreagă, mai multă bunătate, mai multă dreptate și mai mult dor de progres. *Paul Margueritte*. - E greu să răspundă cine-va cu un singur cuvânt întrebărilor Dvs. (...) Fiind dat sufragiul universal, cred că și femeile trebuie să voteze pentru că altfel aceste două cuvinte nu și au nici un rost. Universal: general, și ce însemnează un tot întreg când i se ia o jumătate? Și lăsând la o parte politica, eu cred că dacă ar vota femeile atunci chestiuni importante ca de pildă aceea a igienei sociale, a prostituției, a alcoolismului ar fi grabnic și minunat rezolvate. (...). *Maurice Donnay*. (La Revue 15 iunie)».

Localitatea Dobârca, aparținând de Miercurea Sibiului, a dat „**Tribunei**” și „**Sămănătorului**” o familie prea puțin cunoscută, în zilele noastre. Dr. Vasile Crișan scria în „**Enciclopedia Tribunei**” că profesorul și compozitorul **Dimitrie Cunțan** (1837-1910) „a făcut parte dintre vechii tribuniști adunați în jurul lui Brote, Slavici și Bechnitz”. Fiica lui, poeta Maria Cunțan (1862, Sibiu – 1935, București) a debutat în cotidianul sibian „**Tribuna**” (1891), poeziile sale fiind „de o remarcabilă armonie, sensibilitate și gingășie, purtând amprenta poeziei lui George Coșbuc”. „**Scrisoarea**” Mariei Cunțan a apărut în revista „**SĂMĂNĂTORUL**” (în nr. **23 din 8 iunie 1903**), pe care o reproducem integral: „**SCRISOARE**” „**Grăim Doamne, către Tine/ Nu din gură, ci din carte/ Căci ne ești așa departe ...**”(motto): «În mijlocul naturei neatinse de măestria mâinilor omenești, sub o boltă verde, sprijinită de trunchiuri învâscute cu mușchii am citit încă odată, cartea pe care mi-ai dat-o la plecare. Am închis-o apoi mi-am zis, că de cauți pe Dumnezeu nu-l căuta în biserici, unde ipocrizia înghenunche înaintea altarelor, nici în saloane, unde sabia limbei taie în carne vie, - caută-l în natură, pe munți sau pe mare, într’o madonă a lui Raphael, sau dacă vrei să rămâi la neamul tău, în „**Lucefărul**” lui Eminescu. Te va surprinde scrisoarea mea.

Mi-e dor să stau cu tine de vorbă, cum steteam odinioară când citeam împreună povești italiene. Și mai ții minte, într’o iarnă, ai întins mîna, ai luat o carte de pe masă și ai deschis-o la voia întâmplării: „**A fost odată ca’n povești ...**” . Eu m’am ridicat tiptil din colțul meu, m’am apropiat de ușa copiilor și am închis-o. Și am vorbit apoi de poetul „**Lucefărului**”.

Un gând ni s’a impus de-odată: Ce-ar fi ajuns Eminescu, născut în mijlocul națiunii germane și ce direcțiune ar fi luat scrierile lui? Întrebarea asta ne dă răspuns la multe, ne explică desgustul și pesimismul lui.

Și’ n acelaș șir de idei ne explicam motivul, pentru care acelaș condeiu, care a scris odată:

„Ce-ți doresc eu ție/ Dulce Romînie, - /Țara mea de glorie/ Țara mea de dor ...”. A putut să întrebe mai târziu cu atît amar: „Voi sînteți urmașii Romei?” Mie-mi vine să-l aseamăn cu un păhar de sticlă prea subțire, plin pînă la gură de nectar dumnezeiesc, care în ferebure sparge părății păharului ... din păcatul nostru, prea de timpuriu.

Bine ziceai tu, Eminescu n’ a avut timp să prelucreze enormul material pe care le-a strîns și de care a fost stăpînit. **Pe Eminescu l’au omorît ideile; noi nu ne putem plînge de această boală. E și natural. Mulți chemați puțini aleși.**

Literatura e o școală: elevii scriu, talentele sunt mai marii clasei, ear geniul e profesorul. Vai de școala în care elevii nu au destulă însuflețire și talentele nu-și înțeleg chemarea de muncitori: profesorul urcă zadarnic catedra înaltă!

O vedem din experiență. Eminescu a apărut de timpuriu. Înaintea lui să fi trăit și muncit un Coșbuc, care prin talentul său particular să fi adunat izvoarele poetice ale tradiției, din cari Eminescu la timpul său să-și fi scris operele sale. Al doilea Eminescu va trebui însă să sosească, de oare-ce Coșbuc mai mult pentru viitor muncește. **Coșbuc e măestrul care pune temelia, o temelie trainică de granit.** În mîna viitorului este înălțarea și înfrumusețarea artistică a templului. Tu cunoști **idealul meu despre poezie: talentul original al lui Coșbuc, spiritul vast și geniul artistic al lui Eminescu, și inima nobilă a lui Alexandri, - iată cum îmi închipui eu pe un Goethe al Romînilor.** Dar ... pînă atunci se vor ridica valuri, vor veni sgomotoase și turbure și se vor retrage iar și în urma lor țărmlul literaturii noastre va rămînea deșert, scoici cu nemiluita și puține mărăgăritare ... Aici întrerup scrisoarea. Știi de ce? A tras de vecernie la biserica din deal și știi ce simfonie e în felul cum toacă aici de vecernie. Sunetul de toacă și dangătul de clopot, auzite la poale de munte, te-ar întoarce și pe tine la credință ... Între cei patru părăți ai odăii mele, sub bolta de ziduri vechi, aștept, să cetesc răspunsul tău, din depărtare.

Ce mai e și omul: undă aruncată de furtuna sorții, cînd la un țărml, cînd la altul. MARIA CUNȚANU.»

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2020-anul-iorga-anul-samanatoristilor-ix-scriitorii-si-drepturile-femeilor-ce-ar-fi-ajuns-eminescu-goethe-al-rominilor-sa-ne-dam-demisia-romanul-umbla-dezertor-prin-istorie-150694.html>

În: Tribuna, 01 martie 2020